

Eduskunnan suuri valiokunta

SuV@eduskunta.fi

Viite: U74/2025 vp

24.2.2026

LAUSUNTO VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄSTÄ (U74/2025 VP) EDUSKUNNALLE KOMISSION EHDOTUKSESTA EUROOPAN KILPAILUKYKYRAHASTON PERUSTAMISESTA, MUKAAN LUKIEN PUOLUSTUSALAN TUTKIMUKSEN JA INNOVOINNIN ERITYISOHJELMA

Keskuskauppakamari kiittää suurta valiokuntaa mahdollisuudesta antaa lausunto otsikon asiasta ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Keskuskauppakamari suhtautuu ehdotettuun kilpailukykyrahastoon myönteisesti. Euroopan on vahvistettava kilpailukykyään, strategista autonomiaansa sekä puolustuskykyään. Saman aikaisesti EU:n on pidettävä kiinni ilmastotavoitteista isossa kuvassa ja edistettävä puhdasta siirtymää. Näiden tavoitteiden edistämisessä on unionin tasoisella toiminnalla saavutettavissa hyötyjä verrattuna jäsenmaiden yksittäisiin toimiin.

Sinänsä erilaisten rahoitusinstrumenttien kokoaminen yhteisen rahaston sateenvarjon alle ja yksittäisten rahoitusinstrumenttien yhdistäminen laajemmaksi ohjelmaksi on kannatettavaa ja rahoituksen monimuotoisuutta lisäävää. Esityksessä kuvattu rakenne ei anna kuitenkaan riittävällä tarkkuustasolla kuvaa yhtenäisestä erilaisiin rahoitustarpeisiin soveltuvasta ohjelmasta ja komission esitystä rahoitusvälineiden yhteensovittamisesta tulisi vielä tarkentaa. Muun muassa Euroopan tilintarkastustuomioistuim (ECA) on varoittanut, että komission esitys kilpailukykyrahastosta on rakenteeltaan monilta osin tulkinnanvarainen. Riskinä on, että kilpailukykyrahaston rahoituksen läpinäkyvyys ja jäljitettävyys kärsivät.

Keskuskauppakamari painottaa erilaisten takausten ja lainotuksen osuuden painottamista rahoitusinstrumenttien välisessä työnjaossa. Erityisesti EU-Invest-ohjelman lainoja, pääomaa ja takauksia monipuolisesti sisältävät rahoitusinstrumentit nopeuttavat yksityisten ja julkisten investointien etenemistä. Innovaatorahoituksen tulisi suorien tukien sijasta painottua ensisijaisesti tutkimustulosten kaupallistamiseen tähtääviin laina- ja takausinstrumentteihin, jotka soveltuvat myös pienten ja keskisuurten kasvuyritysten tarpeisiin.

Komission esitys toisi rahaston budjettiin joustavuutta, joka voi vaikuttaa valtiontukiin. Kilpailukykyrahaston yhteydet valtiontukisääntelyyn tulisi vielä selvittää tarkemmin. Keskuskauppakamari on huolissaan EU:n teollisuuspolitiikan suunnasta, joka ruokkii jäsenmaiden välistä valtiontukikilpailua ja rapauttaa sisämarkkinoiden toimintaa. Kilpailukykyrahaston tulee toimia tavalla, joka liennyttää

**KESKUS-
KAUPPAKAMARI**

Alvar Aallon katu 5 C, PL 1000 | 00101 HELSINKI | +358 9 4242 6200
kauppakamari.fi

valtioneuvoston kilpailua ja parantaa sisämarkkinoiden toimintaa. Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että Suomi nostaa esiin reilun kilpailuympäristön merkitystä kilpailukykyrahastoa valmisteltaessa.

Keskuskauppakamari korostaa, että kilpailukykyrahaston hankkeiden ja rahoituksen kohteiden valinnan tulee ensisijaisesti perustua avoimeen kilpailuun ja laatuun sekä vaikuttavuuteen globaalin kilpailuvuon ja teollisuuden uudistamisen näkökulmasta, kuten valtioneuvosto myös U-kirjelmässä katsoo. Suomen on pidettävä kiinni näistä periaatteista, kun neuvottelut kilpailukykyrahaston yksityiskohdista etenevät. Edellä kuvatut vielä avoinna olevat yksityiskohdat, varsinkin avoimen kilpailun periaatteen toteutuminen, ratkaisevat sen, kuinka hyvin Suomi ja suomalaiset yritykset voivat hyötyä uudesta kilpailukykyrahastosta. Rahoituksen kohteet, arviointikriteerit ja rahoitusosuudet määriteltäisiin vasta työohjelmavaiheessa, joten jatkoneuvottelut ovat rahaston periaatteiden toteutumisen kannalta ratkaisevia. Lisäksi komissiolle on ehdotettu siirrettävän rahoituksen kohdentamiseen liittyvää toimivaltaa. Valtioneuvoston kannassa on aiheellisesti nostettu pohdittavaksi komissiolle siirtyvän esitetyn säädös- ja toimeenpanovallan tarkoituksenmukaisuus ja oikeasuhtaisuus.

Valtioneuvoston kannat politiikkaikkunoihin liittyen ovat kannatettavia. Politiikkaikkunoita perusteltua painottaa EU:n kilpailuvuon kannalta olennaisimpiin alueisiin. Kilpailukykyrahaston neljä politiikkaikkunaa painottuvat (1) puhtaaseen energiisiirtymään, (2) terveyden, bioteknologian, maatalouden ja biotalouden tukemiseen, (3) digitalisaation tukemiseen sekä (4) resilienssin, turvallisuuden, puolustusteollisuuden ja avaruusteknologian tukemiseen. Yhteistyö ja linkitys kilpailukykyrahastoon on esillä myös innovointia koskevassa pilarissa III, jolla on yhteyksiä kilpailukykyrahaston InvestEU-ohjelmaan. Keskuskauppakamari kannattaa esitettyjä painotuksia, jotka ovat Euroopan tulevaisuuden kilpailuvuon kannalta olennaisen tärkeitä.

Politiikkaikkunoiden painotukset ovat samansuuntaisia kuin Suomen kansallisen TKI-toiminnan strategiset painopistealueet. Kuten U-kirjelmässä todetaan suomalaisilla yrityksillä ja teollisuudella on teknologista ja innovatiivista kyvykkyyttä kilpailukykyrahaston ydinalueilla (vähähiilisyys, digitalisaatio, terveysteknologia, biotalous, puolustus- ja avaruusteknologia). Ehdotus voi näin ollen tukea suomalaisten eri kokoisten yritysten ja teollisuuden rahoitusmahdollisuuksia ja investointeja. Esimerkiksi nykyisessä tutkimuksen ja innovoinnin Horisontti Eurooppa -puiteohjelmassa (2021–2027) Suomi on ollut nettosaaja. Parhaiten suomalaiset toimijat menestyvät hankkeissa, joissa on yrityksiä tai vahva yritysten intressi edustettuna. Jos kilpailukykyrahasto perustuu avoimeen kilpailuun ja laatuun kuten Horisontti-ohjelma, on Suomella mahdollisuus saavuttaa nettosaajan asema myös kilpailukykyrahaston osalta. On erittäin tärkeää, että kilpailukykyrahasto toimii saumattomasti tulevan Horisontti Eurooppa -ohjelman kanssa.

Jatkovalmistelussa tulisi varmistaa, että politiikkaikkunoiden määrää ei lisätä, mikä heikentäisi rahoitusmahdollisuuksia ja vähentäisi kilpailukykyrahaston vaikuttavuutta. Esitettyjä pilarin II painotuksia täydentävät erilliset ohjelmat, kuten ydinenergiaan keskittyvä Euratom-ohjelma.

KESKUS-
KAUPPAKAMARI

Alvar Aallon katu 5 C, PL 1000 | 00101 HELSINKI | +358 9 4242 6200
kauppakamari.fi

On tärkeää, että Suomi painottaa kilpailukykyrahastossa markkinaehtoista ja teknologianeutraalia puhtaan energiasiirtymän lähestymistapaa, jossa markkinalle annetaan mahdollisuus hakea ilmasto- ja luontohaittojen vähentämiseen tehokkaita ratkaisuja. On hyvä, että valtioneuvosto suhtautuu varauksellisesti komission esittämään lähestymistapaan, jolla määriteltäisiin soveltamisalaksi tietyt teknologiat ja strategiset hankkeet, sillä valittu tapa ei huomioisi teknologista kehitystä ja voisi sulkea pois lupaavia teknologiapolkuja. Keskuskauppakamari korostaa, että kaikkia puhtaan energiatuotannon mahdollistavia teknologioita tarvitaan siirtymässä kohti ilmastoneutraaliutta.

On erinomaista, että Suomi pitää muun muassa tekoälyratkaisuja, suurteho- ja kvanttilaskentaa, siruteknologiaa sekä 6G-teknologiaa keskeisinä murrosteknologioina, joita tulisi tukea tulevassa rahoituksessa.

Suomen kannalta on tärkeää, että kilpailukykyrahasto painottaa infrastruktuurin kaksikäyttöisyyttä. On tärkeää, että rahastosta voitaisiin jatkossa rahoittaa myös sotilaallisen liikkuvuuden kannalta tärkeitä liikenne- ja energiainfrastruktuurin kehittämishankkeita. Suomen kannalta tärkeissä infrahankkeissa pääasiallisena rahoitusinstrumenttina on Verkkojen Eurooppa -ohjelma, sillä kilpailukykyrahastossa samasta rahoituksesta kilpailevat hyvin monet erilaiset hankekokonaisuudet. Kilpailukykyrahaston merkitys voi kuitenkin olla Suomen kannalta tärkeä erityisesti vaihtoehtoisten polttoaineiden jakeluinfra, latausinfra ja liikenteen digitalisaation hankkeissa.

Painotuksen lisääminen puolustus-, turvallisuus- ja avaruusinvestointeihin on nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa Keskuskauppakamarin näkemyksen mukaan välttämätöntä. Satelliittipaikannukseen perustuvissa järjestelmissä Euroopan tulisi olla itsenäinen, ja riippuvuutta kolmansien maiden järjestelmistä tulisi geo- ja kauppapoliittisten jännitteiden takia vähentää.

Keskuskauppakamari kannattaa lämpimästi kilpailukykyrahastoon liittyvää tavoitetta byrokratian yksinkertaistamisesta. Yhteisellä sääntökirjalla on tarkoitus yksinkertaistaa rahoitusprosessia ja luoda tehokkaampi ja yritysystävällisempi ”yhden luukun” toimintaympäristö kasvualoille, pk-yrityksille, innovatiivisille startup- ja scaleup -yrityksille ja hankkeille, jotka edellyttävät pitkäaikaista investointitukea. Kilpailukykyrahastoon linkitetyt yrityksille kohdennetut neuvontapalvelut ovat tärkeitä erityisesti pienille ja keskisuurille yrityksille, joille rahoituskanavat eivät ole ennestään tuttuja.

KESKUSKAUPPAKAMARI

Johanna Sipola
Varatoimitusjohtaja

Hanna Kalenoja
johtava asiantuntija, liikenne ja elinkeinopolitiikka

KESKUS-
KAUPPAKAMARI

Alvar Aallon katu 5 C, PL 1000 | 00101 HELSINKI | +358 9 4242 6200
kauppakamari.fi